

1.5.2018

Alle 18-vuotiaiden omaishoidon tuen myöntäminen ja palkkioluokkakriteerit

Mitä omaishoidon tuki on?

Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaishoidon tuesta annetun lain (2005/937) mukaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotioloissa tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi maksettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoidon tuen piiriin otetaan ensisijaisesti ne eniten hoitoa tarvitsevat henkilöt, joiden toimintakyky ja suoriutumisen ovat siinä määrin alentuneet, että he kotona asumisensa turvaamiseksi tarvitsevat jatkuvaa henkilökohtaista hoitoa ja huolenpitoa. Edellytyksenä on, että tuen saamisen vaihtoehtona ovat kunnan kotihoidon palvelut tai laitoshoido.

Omaishoidon tukena myönnetään hoitopalkkio omaishoitajalle ja lisäksi mahdollisesti omaishoitajaa tukevia palveluja. Palveluina voidaan myöntää hoito- ja palvelusuunnitelmassa määriteltyä henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon liittyvää lisäpalvelua pääsääntöisesti palvelusetelienä.

Omaishoito on aina henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon annettavaa apua, ei ainoastaan kodin ulkopuolista asiointia eikä kodinhoidollisia töitä.

Omaishoidon tukea ei myönnetä, jos muut palvelut turvaavat hoidon ja huolenpidon paremmin kuin omaishoidon tuki. Tällaisia palveluja voivat olla esimerkiksi kaupungin järjestämä kotihoito, lyhytaikainen hoito, perhetyö, autismiohjaus, asumisvalmennus tai perheellä on lastensuojelun asiakkuus.

Tuen hakijalla ei ole subjektiivista oikeutta tuen saamiseen, vaan etuus on määrärahasidonnainen ja sen saaminen perustuu kunnan harkintaan.

Solmiessaan omaishoitosopimuksen hoitaja sitoutuu ilmoittamaan poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista. Muutoksista ilmoitetaan omaishoidon asioita hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle. Omaishoidontuki ei ole ulkomaille myönnettävää palvelua. Jos ulkomailla oleskelu kestää yli kolme viikkoa, maksu keskeytyy. Jos ulkomailla oleskelu jatkuu yli kolme kuukautta, sopimus irtisanotaan.

Omaishoidon tuen irtisanomisaika on kunnan taholta kaksi kuukautta ja hoitajan taholta yksi kuukausi. Sopimus irtisanoetaan, jos omaishoidon tuen kriteerit eivät enää täyty, esimerkiksi jos omaishoidon tuen hoidettavan toimintakyky on parantunut, hoidon sitovuus on vähentynyt tai hoidollinen tilanne kotona on muuttunut.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopimus lakkaa olemasta voimassa sen kuukauden lopussa, jona hoidettava muuttaa pois Turusta, siirtyy laitoshoidon, asumispalveluihin, ympärivuorokautiseen hoitoon, kotihoidon palveluihin tai kuolee.

Sopimus omaishoidon tuesta voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Omaishoidettava henkilö

Omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää kotona omaishoidon tuen avulla. Hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.

Lasten ja nuorten omaishoidon tukeen ovat oikeutettuja vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen saman ikäiseen lapseen tai nuoreen verrattuna on erittäin vaativaa ja sitovaa. Pääsääntöisesti alle kolmevuotiaan lapsen hoitoon ei myönnetä omaishoidon tukea. Erityisen vaativaa hoitoa ja valvontaa vaativan pienen lapsen kohdalla tuki voidaan myöntää.

Hoitoa tarvitsevan henkilön kotikunnan tulee olla Turku.

Omaishoitaja

Omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai läheistä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen.

Omaishoitajan tulee olla 18 vuotta täyttänyt. Hänen terveytensä ja toimintakykynsä tulee vastata omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3§:n asettamia vaatimuksia, jotta hän kykenee kantamaan kokonaisvastuun hoidettavasta sekä takaamaan hänelle asianmukaisen ja turvallisen hoidon. Hoitajan edellytyksiä hoitotyöhön voidaan tarvittaessa arvioida eri toimintakykymittareita käyttäen.

Omaishoidon tukea myönnettäessä arvioidaan hoidon olevan hoidettavan edun mukaista ja otetaan huomioon hoidettavan henkilön mielipide.

Jos hoitaja ei täytä omaishoidolle asetettuja kriteerejä, voidaan hoidettavan hyvinvointi turvata omaishoidon tuen sijasta muilla tarpeenmukaisilla sosiaali- ja terveystalv palveluilla.

Omaishoitaja asuu samassa taloudessa hoidettavan kanssa tai hän asuu riittävän lähellä hoidettavaa, jotta päivittäinen hoito ja huolenpito toteutuvat.

Palkkioluokat

Hoitajalle maksettavan hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Palkkioluokkia on kolme. Hoidon ja huolenpidon tarve selvitetään kaikissa tapauksissa yksilöllisesti. Hoitopalkkiota tarkistetaan kalenterivuositain palkkaindeksin mukaan.

Alle 18-vuotiaille myönnettävän omaishoidon tuen palkkioluokkien kriteerit ovat tämän liitteen seuraavilla sivuilla.

Omaishoidon tuen hakeminen ja käsittely

Hakeminen

Omaishoidontukea haetaan täyttämällä hakemus, johon liitetään enintään 6 kuukautta vanha lääkärintodistus tai hoitokertomus (epikriisi) tai voimassa oleva kuntoutussuunnitelma, joista selviää omaishoidettavan toimintakyky. Edellä mainituista asiakirjoista voi ottaa kopiot hakemuksen liitteeksi. Hakemus liitteineen tulee toimittaa hakemuksessa olevaan osoitteeseen. Hakemusta ei voida ottaa käsittelyyn ilman tarvittavia liitteitä. Hakemuksen liitteet tulee toimittaa 3 kuukauden tai erikseen määritellyssä määräajassa, jotta asiasta voidaan tehdä päätös

Arviointi

Kriteerien täyttymistä arvioidaan aina kotikäynnillä hoidettavan kotona. Apuna käytetään hakemuksen mukana toimitettuja asiakirjoja. Asiantuntijaryhmässä tapahtuva arviointi tehdään kokonaisvaikutusten, ei yksittäisten kriteerien perusteella.

Hoidettavan kodin tulee olla olosuhteiltaan hoidettavan terveyttä ja hyvinvointia tukeva. Lisäksi kodin tulee olosuhteiltaan mahdollistaa hoidettavalle annettava hoito.

Kotikäynnillä on mahdollisuus hoitajan ja hoidettavan tarpeen mukaiseen palveluohjaukseen. Kerrotaan omaishoitotilannetta tukevista sosiaali- ja terveydenhuollon etuuksista ja palveluista sekä kolmannen sektorin tarjoamista palveluista.

Päätös

Omaishoidontuesta tehdään viranhaltijan päätös, johon on muutoksenhakuoikeus. Omaishoidon tuki myönnetään pääsääntöisesti toistaiseksi. Erityisestä syystä päätös voidaan tehdä määräaikaisena.

Sopimus omaishoidontuesta

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kunnan välillä sopimus, jonka liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/ 2001) tarkoittamassa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003). Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on vakuutettava hoitaja työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella.

Hoito- ja palvelusuunnitelma

Omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma. Hoito- ja palvelusuunnitelma sisältää omaishoitajan antaman hoidon määrän ja sisällön, muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrän ja sisällön, omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palvelujen määrän ja sisällön, sekä miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana. Suunnitelmalla varmistetaan omaishoidon toteuttaminen siten, että omaishoito yhdessä muiden sosiaali- ja terveystalouden kanssa turvaa hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävät palvelut.

Suunnitelmaa pyritään arvioimaan kerran vuodessa. Sopimusta tarkistetaan hoito-olosuhteiden muuttuessa sekä tarvittaessa hoidettavan tai omaishoitajan pyynnöstä.

Omaishoidon tuen palkkion maksaminen

Omaishoidon tuen palkkio maksetaan omaishoitajalle. Maksupäivä on kuukauden viimeinen arkipäivä. Omaishoidon tuki on verotettavaa tuloa ja omaishoitaja on velvollinen toimittamaan voimassa olevan verokortin. Jos verokorttia ei toimiteta, palkkiosta vähennetään 60 prosentin vero.

Verokortin toimitusosoite on:

Taitoa / Turun toimipiste
Lemminkäisenkatu 14–18 A, 3.krs.
20520 Turku

Ilmoitusvelvollisuus poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista

Solmiessaan omaishoitosopimuksen hoitaja sitoutuu ilmoittamaan poissaoloista ja olosuhteiden muutoksista. Muutoksista ilmoitetaan omaishoidon asioita hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle.

Ilmoitus tehdään, kun kotona tapahtuva hoito keskeytyy esim. sairaalajaksojen, tilapäishoidon, opiskelun toisella paikkakunnalla tai ulkomaan matkojen vuoksi tai päättyy kokonaan. Myös muista muutoksista esim. hoitajan vaihtumisesta, hoitosuhteen päättymisestä, osoitteenmuutoksesta, ulkopuolisen avun lisääntymisestä jne. on ilmoitettava omaishoidon tuen asioitane hoitavalle omaishoidon ohjaajalle tai palveluohjaajalle.

Kaikista hoitajan ja hoidettavan ulkomaanmatkoista tulee ilmoittaa. Omaishoidontuki ei ole ulkomaille myönnettävää palvelua. Jos ulkomaille oleskelu kestää yli kolme viikkoa, maksu keskeytyy. Jos ulkomaille oleskelu jatkuu yli kolme kuukautta, sopimus irtisanotaan.

Sopimuksen irtisanominen, päättyminen ja purkaminen

Omaishoidon tuen irtisanomisaika on kunnan taholta kaksi kuukautta ja hoitajan taholta yksi kuukausi. Sopimus irtisanotaan, jos hoidettavan toimintakyky on parantunut, hoidon sitovuus on vähentynyt, hoidollinen tilanne kotona on muuttunut, omaishoidon tuen kriteerit eivät enää muutoin täyty tai omaishoidon sopimusta ei noudateta, esim. ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättäminen.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Sopimus lakkaa olemasta voimassa sen kuukauden lopussa, jona hoidettava muuttaa pois Turusta, siirtyy laitoshoitoon, asumispalveluihin, ympärivuorokautiseen hoitoon, kotihoidon palveluihin tai kuolee.

Sopimus omaishoidon tuesta voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Omaishoidon tuen vapaat

Lakisääteiset ja harkinnanvaraiset vapaat

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Hoitajalla on oikeus pitää lakisääteistä vapaata kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kertyneet lakisääteiset vapaat käytetään kuluvan kalenterivuoden aikana.

Kunta voi mahdollisuuksien mukaan järjestää omaishoitajalle lakivapaiden lisäksi harkinnanvaraista vapaata. Lakisääteisten vapaiden lisäksi myönnetty harkinnanvarainen vapaa vähentää hoitopalkkiota.

Hoitajan lääkinnällisen kuntoutuksen ja hoidettavan itsenäiseen asumiseen tähtäävän asumisharjoittelun ajalle voidaan myöntää harkinnanvaraisia vapaapäiviä, jotka eivät vähennä omaishoidon tuen palkkiota.

Vuorohoito

Vuorohoito tarkoittaa sitä, että hoidettavan hoito tapahtuu vuoroin omaishoitajan toimesta ja vuoroin lyhytaikashoidon ympärivuorokautisen hoidon yksikössä.

Mikäli omaishoito keskeytyy ennalta suunnitellusti säännöllisesti kuukausittain yhteensä 6–14 vuorokaudeksi (7–15 päiväksi), niin hoidettavan katsotaan siirtyneen vuorohoitoon. Vuorohoito vähentää hoitopalkkiota poissaolopäiviltä, lukuun ottamatta kahta lakisääteistä vapaata kalenterikuukautta kohden.

Jos ympärivuorokautista hoitoa tarvitaan säännöllisesti yli 14 vuorokautta, niin omaishoidon tukea ei myönnetä lainkaan, vaan palvelut tulee järjestää muulla tavoin.

Vuorohoidosta tehdään aina sopimus hoitajan kanssa.

Omaishoitoa tukevat palvelut

Omaishoidettavalla on oikeus maksuttomaan kotisairaanhoidon, jollei hän kykene asioimaan terveysasemalla tai muutoin hoidettavan hoidollinen tilanne on vaativa.

Omaishoidon tuen lisäksi voidaan myöntää omaishoitajaa ja hoidettavaa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä. Palvelun sisältö määritellään palvelu- ja hoitosuunnitelmassa.

Omaishoitoa tukevien palveluiden myöntämiskriteerit

- Omaishoitoa tukevat palvelut myönnetään pääsääntöisesti palvelusetelillä
- Palvelu on tarkoitettu asiakkaille, joille on myönnetty kaupungin omaishoidon tuki.
- Palveluiden saaminen perustuu tarveharkintaan. Omaishoidon asioita käsittelevä palveluohjaaja arvioi tarpeen kotikäynnillä. Tarpeen tai olosuhteiden muuttuessa palvelut voidaan perua.
- Palvelut myönnetään pääasiassa määräaikaisena.
- Palvelun tarkoitus on tukea omaishoidettavan voimavaroja ja kotona asumista sekä omaishoitajan jaksamista ja hyvinvointia.

- Palvelut myönnetään hoidettavan henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon. Palveluntuottaja voi tuolloin ottaa vastuun hoidettavan hoidosta, jolloin omaishoitajan ei tarvitse olla läsnä.
- Harkinnanvaraisesti voidaan myöntää hoitajan yksittäiseen tarpeeseen, esimerkiksi terveydenhoidolliset toimenpiteet, perhetilanteet ja hautajaiset.
- Myönnettävän palvelun määrä:
 1. palkkioluokka: 1 - 16 tuntia kuukaudessa
 2. ja 3. palkkioluokka: 1 - 35 tuntia kuukaudessa
- Omaishoidon tuen palvelua ei myönnetä siivoukseen tai muihin kodinhoidollisiin töihin.
- Omaishoidon tuen palveluseteliä ei myönnetä sairaanhoidollisiin palveluihin, vaan sairaanhoidolliset toimenpiteet kuuluvat alueen kotihoidon tai terveystieteiden keskuksen sairaanhoitajalle.

Alle 18-vuotiaille myönnettävän omaishoidon tuen palkkioluokkakriteerit

1. Palkkioluokka 392,57 €/kk

- Omaishoidettavalla on jatkuvan hoidon tarve
- Omaishoidettava on vaikeasti vammaisen tai vaikeasti sairas henkilö, jonka hoito ja huolenpito on päivittäin erityisen vaativaa ja sitovaa.
- Hoidettava ei selviä itsenäisesti ikätasoon liittyvistä arkitoimista vaan vaatii jatkuvasti päivittäisissä toimissaan erityistä hoitoa, apua, ohjausta tai valvontaa (esim. syöminen, pukeminen, peseytyminen, wc-toimet, nukkumaan meno)
- Hoidon sitovuuden ja vaativuuden lisäksi kiinnitetään huomiota kommunikaatioon ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviin taitoihin.
- Hoidettavalla on vaikeuksia liikkumisessa itsenäisesti kodin ulkopuolella.
- Hoitaja voi olla ansiotyössä kodin ulkopuolella, koska lapsi voi olla koulussa tai päivähoitossa tai joku muu huolehtii lapsen hoidosta työssäkäynnin aikana.
- Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1-16 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.

2. Palkkioluokka 744,27 €/kk

- Kaikki 1. palkkioluokan kriteerit täyttyvät ja omaishoitajan työ on selkeästi fyysisesti ja psyykkisesti raskasta sekä vaativampaa ja sitovampaa kuin 1. palkkioluokassa.
- Hoidettava vaatii jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa, apua ja valvontaa.
- Hoidettava on lähes kaikissa henkilökohtaiseen hoitoon liittyvissä toimenpiteissä toisen henkilön avun varassa. Hän tarvitsee apua ja valvontaa sosiaalisessa kanssakäymisessä sekä saattaa vaatia runsaasti erityishoitotoimenpiteitä.
- Hoidettavaa ei voi jättää yksin.
- Hoitaja voi olla ansiotyössä kodin ulkopuolella, koska lapsi voi olla koulussa tai päivähoitossa tai joku muu huolehtii lapsen hoidosta työssäkäynnin aikana.
- Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1-35 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.

3. Palkkioluokka 1183,80 €/kk

- Hoidettavalla on lyhytaikainen ja ympärivuorokautinen henkilökohtaisen hoidon tai huolenpidon tarve (enintään noin 6 kk).
- Kyseessä on hoidollisesti raskas siirtymävaihe (esim. vaikeasta leikkauksesta toipuminen) tai saattohoito.
- Tällaisessa erityistilanteessa hoidettava vaatii jatkuvaa yhtämittaista, ympärivuorokautista ja henkilökohtaista hoitoa, eikä hän voi olla ollenkaan yksin (esim. sairaalassa olisi kytkettynä valvontalaitteisiin).

- Hoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä.
- Hoitajalla ei ole tältä ajalta vähäistä suurempia tuloja, oikeutta sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan (koskee alle 16-vuotiaita) eikä oikeutta vuorotteluvapaalain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.
- Mahdollisuus saada lisäksi omaishoitoa tukevia palveluita pääsääntöisesti palvelusetelillä, 1-35 h/kk hoitoon ja huolenpitoon hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.